

Dag Daniš: 7 dní v kocke: Pellegrini a progresívci si kreslia veľkú koalíciu

- CZ24 News | 5. listopadu 2022

V rubrike 7 dní v kocke Dag Daniš komentuje hlavné témy týždňa. Dnes o dvoch víťazoch malých volieb, ktorí majú nakročené k spolupráci, o miernej únave voličov a systému, o zvláštnych útokoch na Sevastopol a o „revolučných“ zmenách v našich peňaženkách.

1. Pellegrini ako žolík

Víkendové voľby do samospráv priniesli dvoch väčších víťazov – Vallových progresívcov, ktorí prevládali Bratislavu a Pellegriniho Hlas, ktorý bodoval vo voľbách starostov.

Pellegriniho Hlas ukázal, že jeho objem nie je len silikónový. Presadil sa ako politický žolík. Ak sa trendy neotočia, Pellegrini môže rozhodovať o tom, ako bude po parlamentných voľbách vyzeráť vláda.

Hlavnou zbraňou Pellegriniho je totiž kombinácia zaujímavej verejnej podpory a nudnej bezfarebnosti. Vďaka nej môže pokojne vládnuť aj s Ficom, aj s progresívcami, aj s konzervatívami (ak by raz existovali). Je to staré pravidlo veľkej politiky. Kto má pevné vyhranené postoje, ten má obmedzený koaličný potenciál. Vopred je jasné, kto je spojenec a kto nepriateľ... Kto má v chrbtici namiesto kosti gumu, ten je vítaný v akejkoľvek zostave. Lebo sa automaticky prispôsobí farbe okolia.

Túto cennú vlastnosť majú hlavne dva druhy. Chameleóni. A poniektoré modely Homo sapiens.

Zvláštne je, že za priesvitnosťou Pellegriniho nie sú neutrálne postoje. S Pellegrinim je to trochu inak. Pri zásadných témach (očkovanie, vojenská dohoda s USA, vyzbrojovanie Ukrajiny) dokáže uspokojiť oba tábory. Lebo je aj trochu za, aj trochu proti. Kým je takýto „líder“ v novej strane a v opozícii, môže to zabrať.

Pellegrinimu to funguje. Všetko nasvedčuje tomu, že bude rozhodujúcou postavou parlamentných volieb.

Otvorené ostáva len to, či si po voľbách Pellegriniho osedlá Fico alebo progresívci. Druhá možnosť sa javí ako mierne pravdepodobnejšia.

Dôvod nemusí byť politický, ale skôr osobný. Postaviť vládu so Smerom, ktorá by bola neprijateľná pre médiá a zahraničných partnerov – to si by si vyžadovalo bohatú dávku odvahy, odolnosti, sily. A nakoniec aj bezočivosti a politiky pevnej ruky (vláda by bola neustále pod tlakom). To sú vlastnosti, ktoré Pellegrini nemá.

Väčšinou preferuje ľahšiu cestu. Tú, na ktorej by sa bez väčšieho zápasu a nasadenia pohodlne zviezol. V roku 2012 bola ľahšia cesta tá po boku Fica. O desať rokov neskôr platí opak.

Mimochodom, o veľkej koalícii Hlas – Progresívne Slovensko sa uvažuje v oboch stranách už celkom otvorene. Hlas má v prieskumoch viac ako 20 percent, PS viac ako desať... Silu potvrdili aj v malých voľbách. K ich bloku by sa ochotne pridávali aj ďalší, ako SaS či KDĽ.

Pellegrini už nenápadne obrusuje hrany tak, aby hladko zapadol do „generálnej línie“. Pri vojenskej

dohode s USA otočil. Výzvy Fica na opozičnú spoluprácu pravidelne odmieta. Jednoducho, opäť sa vezie na vlne, ktorú usmerňujú iní.

Tento scenár je zrejme preferovaný aj z pohľadu Progresívneho Slovenska a SaS. Keďže Pellegrini je priesvitný (žolík), nová vláda by bola čisto progresívna. Bez akýchkoľvek konzervatívnych protiváh.

Práve toto by bolo asi najväčšie riziko aliancie Hlasu a PS. Progresivistické experimenty (rodové, zelené, daňové, regulačné, drogové) by mali doširoka otvorené dvere. Zahraničná a hospodárska politika by bola čisto provinčná, v hlbokom predklone. Zásahy do slobody a stupňovanie regulácií by nenarážali na odpor partnerov. V koalícii by nebola jediná strana, ktorá by presadzovala domáce, národné záujmy. A ktorá by aspoň čiastočne bránila konzervatívne princípy.

Dobrou správou je, že všetky projekcie PS, SaS a Hlasu sú v konečnom dôsledku stále len papierové. Kreslené. Lebo parlamentné voľby málokedy dopadnú tak, ako si ich modelujú „vlastníci budúcnosti“.

2. Únava materiálu

Ak komunálne voľby priniesli malé prekvapenie, tak to bola mimoriadne nízka volebná účasť v Bratislave. Takmer dve tretiny Bratislavčanov voľby ignorovali.

O víťazstve progresívnej ľavice rozhodli tri veci. Mobilizácia Vallových voličov. Slabá ponuka pravicových strán. A väčšinový volebný systém, kde víťaz berie všetko a druhý v poradí neberie vôbec nič...

Nižšia bola aj celková volebná účasť. A problémy boli aj na strane politickej ponuky. Voľby 2022 mali podozrivo nízky počet kandidátov. Ľudia strácajú záujem o aktívne aj pasívne volebné právo.

Dôvody aj riešenia sme rozobrali v samostatnom článku. V skratke: čoraz väčšia časť spoločnosti má podozrenie, že ju nemá kto zastupovať. Politické súboje sú často len tzv. A/B testy, kde je majiteľovi tajne srdečne jedno, ktorý z jeho koní vyhrá pretek.

Ak sa to má zmeniť, tak len cez silné a suverénne strany, ktoré budú robiť to, čo sme už dlhšie nevideli – presadzovať národný záujem. A rekonštruovať verejnú dôveru.

Ak sa to nepodarí, zastupiteľská demokracia zameraná na záujmy väčšiny expiruje. A nahradí ju vláda hyperaktívnych menšín.

3. Útok na Sevastopol

Vojna na Ukrajine má za sebou veľmi zvláštnu epizódu. Krym a špeciálne Sevastopol sa stali terčami masívneho útoku, ktorý môžeme zaradiť do kategórie „moderných“. Na sídlo ruskej Čiernomorskej flotily útočili drony a bezpilotné plavidlá. Slovom, bol to útok riadený na diaľku.

Úder síce nespôsobil väčšie škody, no v istom zmysle bol prelomový. Rusi totiž z plánovania akcie obvinili Spojené kráľovstvo. Oficiálne. Predvolali si veľvyslankyňu a odovzdali jej údajné dôkazy.

Tvrdia, že išlo o teroristický útok, ktorý síce vykonal ukrajinský personál, ale pod vedením britských špecialistov. Tí podľa ruského ministerstva obrany operujú a cvičia ukrajinských vojakov v meste Očakiv v ukrajinskej Mikolajivskej oblasti. Navyše, Rusi obvinili britské námorníctvo aj z účasti na útoku proti plynovodu Nord Stream.

V rámci odvety sa Rusko pokúsilo pozastaviť dohodu o voľnom vývoze obilia cez Čierne more. Dovtedy, kým Ukrajina a Británia nezaručia bezpečnosť čiernomorských prístavov. Tento plán Ruska

však stroskotal na tureckom prezidentovi. Turecké lode pokračovali vo vývoze obilia aj napriek ruským varovaniam.

V tejto fáze je opäť aktuálna hrozba rozšírenia konfliktu za hranice Ukrajiny. Rusko vysunulo hypersonické raketové systémy do Bieloruska a posilňuje pozície na Kryme. Západní spojenci zas presúvajú raketové systémy do rumunských prístavov, kde kotvia americké bojové lode. V Rumunsku rastú obavy, že krajina by mohla byť nepriamo – cez prípadné raketové útoky z amerických námorných a leteckých základní v Rumunsku – zatiahnutá do vojny o Čierne more a Krym.

Odhadnúť, do akej miery je hrozba rozšírenia konfliktu reálna, je nemožné. Isté je len to, že dosah Rumunska a ďalších európskych krajín na zásadné vojenské rozhodnutia je skromný. Kormidlo držia Rusi, Briti a Američania.

A výkon rozhodnutí zariaďuje ich európsky „personál“.

4. S peniazmi to bude inak

Veľké veci sa dejú aj vo svete financií. Úroky centrálnych bánk prudko rastú. V Spojených štátoch sa zvýšil základný úrok k štyrom percentám, podobnou cestou ide Spojené kráľovstvo a s meškaním aj EÚ. Vysoká cena peňazí má hasiť infláciu.

Zmeny pôsobia revolučne, hoci v skutočnosti len otáčajú stav z hlavy na nohy. To, čo pôsobí zle, je v konečnom dôsledku dobrá správa. Krok správnym smerom.

Cena peňazí (a hypoték) blízka nule bola roky absurdná. A prispela k chorým následkom – najskôr k umelému rastu akcií a aktív (miliardári bez námahy skokovo rástli). Potom k nebezpečne vysokému rastu spotrebiteľských cien.

Centrálne banky sa desať rokov pokúšali umelo, „peniazmi zadarmo“, prikrmovať hospodársky rast. Neuspeli. Namiesto toho naštartovali infláciu, ktorú následne dosýtila vojna na Ukrajine a kolotoč sankcií.

Dnes sa experiment končí a peniaze (úvery) budú opäť pomerne drahé.

Mnohých to zrejme sklame. Porastú im úroky na úvery. V niektorých prípadoch na trojnásobok, možno aj viac. Treba však zopakovať, že presne toto je normálny a zdravý stav. Ľudí motivuje šoriť. So slušným úročením vkladov. Banky motivuje, aby obnovili sporiteľské produkty (doteraz sa im viac oplátilo „nakúpiť“ peniaze od centrálnych bánk za úrok kdesi pri nule). A ľudí zvyknutých zvyšovať spotrebu a recyklovať dlhy núti, aby sa krotili.

Problém je zatiaľ v tom, že vysoké úroky na sporenie budú stále zaostávať za infláciou. No práve to sa má zmeniť. Američania chcú zvyšovaním úrokov stlačiť infláciu na dve percentá. Viaceré európske krajiny majú podobné ciele. Špeciálnym problémom ostáva eurozóna a mamutie dlhy Talianska. Rýchly rast úrokov na zdravý normál by spoľahlivo pochoval „vlastníkov dlhov“ (Gréci, Taliani, Španieli, Francúzi) a nalomil krk euru.

Eurozóna sa asi istý čas bude točiť v bolestivom kruhu: aj recesia, aj zvýšené úroky, aj vyššia inflácia... Aj obchádzanie pravidiel ECB pri financovaní zadlžených krajín.

Je to daň za dlhú tradíciu podvádžania a pokusov s „kreatívnymi riešeniami“. Dnes vidíme, že to nezaberá. Výzva pre nablížšiu budúcnosť bude asi staromódna, ale poctivá: viac šetriť, menej míňať. Aj s rizikom poklesu ekonomiky, ako to naznačuje Lagardeová.

Nakoniec to však vôbec nemusíme vidieť skepticky ani pesimisticky. Zdravý pokles je určite lepší ako chorý rast na dlh...

AUTOR: Dag Daniš

ZDROJ: standard.sk